

kel i den berörda kommunen är naturligtvis effekterna på den kommunala budgeten av mycket stort intresse. En skola berör emellertid många individer varför ett bredare angreppssätt i analysen bör vara att föredra framför det snävt kommunal-ekonomiska.

Mot denna bakgrund har Roland Andersson erhållit ett uppdrag av Västerås kommun att utveckla och genomföra en kostnadskalkyl avseende två tänkbara nerläggningsprojekt.

Den rent kommunalekonomiska kalkylen, som genomförts av kommunen, förordade entydigt nerläggning av den äldre av de två skolorna. Frågan var nu om en bredare analysansats skulle ändra på denna slutsats.

I sin rapport *Nedläggning av Haga- eller Skiljeboskolan i Västerås. En utvärdering från ett samhällsekonomiskt perspektiv* (BFR Rapport R8:1986) redovisar Andersson sin analysmodell och definierar vilka kostnadsposter som bör vara med i den bredare analysen. I kalkylen ingår därför såväl rena driftkostnader och alternativkostnader som vissa kvalitativa variabler.

Vid jämförelsen mellan de två skolorna går Andersson tillväga så här: då han konstaterar kvalitativa skillnader "åtgärdas" dessa på den skola där "kvalitén" saknas — och kostnaden för åtgärden bokförs som en kostnad för denna skola.

Genom att på detta sätt gå igenom de "kvalitativa" parametrarna likställs skolorna och slutkalkylen kan genomföras.

Den slutkalkyl, som upprättas från dessa förutsättningar, innehåller tre dominerande kostnadsposter. Dessa är skolornas "alternativvärde", kostnaden för kökspersonal och elevernas "gångtid". Övriga kostnadsposter får ingen direkt betydelse för kalkylresultatet. Låt oss stanna vid en av dessa kostnadsposter ett ögonblick.

Det är naturligtvis rätt att använda skolornas alternativvärde i annan verksamhet som mått på byggnadernas alternativkostnader. Men leder inte detta automatiskt till att modernare skolor alltid kommer att uppvisa högre alternativkostnader än äldre skolor? Om detta är riktigt kommer konsekvensen av detta att

Roland Andersson:

Nedläggning av Haga- eller Skiljeboskolan i Västerås

Att lägga ner skolor är inget nytt problem, men att lägga ner en skola som endast har några år på nacken och dessutom ligger i en större tätort är ett problem som dykt upp först på senare tid.

Vilka aspekter skall läggas på en skolnerläggning? Ur beslutsfattarnas synvin-

bli att yngre skolor alltid bör avvecklas före äldre skolor.

I det undersökta fallet är skolorna tämligen olika rent byggnadstekniskt. Visserligen har skolorna "homogeniserats" genom att vissa kvalitetsskillnader "åtgärdats". Men räcker detta? Jag tycker mig finna skillnader mellan skolorna vilka inte finns med i kalkylen. I den äldre skolan finns en gemensam matsal för samtliga elever. Rationellt och billigt, men ack vilken lunchmiljö det blir i en stor bullrig lokal. Den andra skolan har tre matsalar, med åtföljande högre driftskostnader, men också (antar jag) betydligt behagligare lunchmiljö för barnen. I kalkylen slår endast skillnader i driftkostnader igenom, medan trivselintäker/ätobehag inte finns med i kalkylen. Detta ett av många exempel på i och för sig svåråttbara faktorer, men i sitt sammanhang icke desto mindre viktiga att få med i beräkningen.

Sammanfattningsvis tycker jag att Andersson byggt upp och genomfört en intressant kalkyl över ett intressant problem. Att frågetecken kvarstår, liksom att brister i kalkylunderlaget kan upptäckas, minskar inte värdet av en dylik analys. I Västerås har hans arbete uppenbarligen bidragit till ökad insikt om att andra kostnader och intäkter än de som traditionellt ingår i kommunalekonomiska kalkyler har betydelse för kalkylresultatet.

Roland Andersson har genom sin rapport öppnat kommunernas ögon för värdet av samhällsekonomisk analys och vi får hoppas att många kollegor upptäcker detta arbetsområde och erbjuder sina tjänster till kommunerna.

Fil dr *Peter Stenkula*
Nationalekonomiska institutionen
Lunds universitet